

TAMPERE.
FINLAND

Vuoden 2024 talousarviokehys

Kaupunginhallitus 19.6.2023

TAMPERE

Talousarviokehys, valmistelun periaatteita

- Kaupunginhallitus linjasi 2.5.2023, että talousarviovalmistelussa tavoitteena on vähintään nollatulos ja valmistelussa pidättäydytään käyttömenoja lisäävistä toiminnoista tai toimintojen laajentamisista. Investointeja jaksotetaan pidemmälle aikajaksolle ja investointitasoa käsitellään kehyspäätöksen lisäksi kaupunginhallituksen investointiseminaarissa 14.8.2023.
- Vuoden 2024 talousarviokehystä on valmisteltu kaupungin johtoryhmän ja kaupunginhallituksen hyväksymien periaatteiden mukaisesti.
- Talousarviovalmistelun lähtökohtana oli toimintayksiköiden tuotteistetut palvelut. Kehysvalmistelussa eriteltiin talousarviopohjan korjaukset, valittujen palvelujen suoritteiden volyymimuutokset, arvioitu kustannustason nousu (+3 %), laskennallinen tuottavuustavoite (-1 %) ja erikseen neuvoteltavat merkittävät (lainsäädäntö/strategia/toimintaympäristö) muutostarpeet.
- Valituille palveluille asetetaan talousarviossa yksikkökustannustavoite ja palvelujen yksikkökustannusten kasvua seurataan vuosittain.
- Kaupungin laajennettu johtoryhmä käsitteli talousarviokehysesitystä talous- ja strategiaseminaarissaan 13.-14.6.2023.

Talousarviokehys, tuloslaskelma

1 000 euroa, sisältää sisäiset erät	Kaupunki yhteensä
Toimintatulot	572 254
Toimintamenot	-1 241 300
Toimintakate	-669 046
Verotulot	642 000
Kunnallisvero	444 000
Yhteisövero	90 000
Kiinteistövero	108 000
Valtionosuudet	79 900
Peruspalvelujen vos	-35 850
Veromenetyksen kompensatio	37 400
Muut opetus- ja kultt. vos	78 350
Rahoitustulot ja -menot	25 074
Korkotulot, ulkoiset	20 843
Muut rahoitustulot	27 518
Korkomenot, ulkoiset	-23 187
Muut rahoitusmenot	-100
Vuosikate	77 928
Poistot ja arvonalentumiset	-122 963
Satunnaiset erät	26 000
Tilikauden tulos	-19 035

- Tampereen Veden yhtiöittäminen vaikuttaa tuloihin ja menoihin niin, että toimintakatetta heikentävä vaikutus on 44 milj. euroa ja tulosta heikentävä vaikutus on 21 milj. euroa (investoinnit vähenevät 18 milj. euroa).
- Kehysesityksen toimintakate heikkenee 33,0 milj. euroa (5,2 %) vuoden 2023 vertailukelpoiseen talousarvioon verrattuna.
- Verotulot ovat vähenemässä noin 31 milj. euroa kuluvan vuoden ennusteeseen verrattuna, kun ”verohännät” poistuvat => edellisen vuoden tilitykset pienenevät noin 50 milj. euroa.
- Verotettavien tulojen arvioidaan kasvavan 5,5 % vuonna 2024 (4,3 %/asukas).
- Valtionosuuksien määrä tarkentuu loppuvuoden aikana, kun sote-uudistuksen vaikutukset tarkentuvat ja uuden hallituksen mahdolliset kuntatalouden sopeutustoimet ovat varmistuneet.
- Tuloveroprosenttiin ja kiinteistöveroprosentteihin ei esitetä muutoksia.

Talousarviokehys, toimintakate

(lautakunnat, konsernihallinto sekä liikelaitokset ja rahastot)

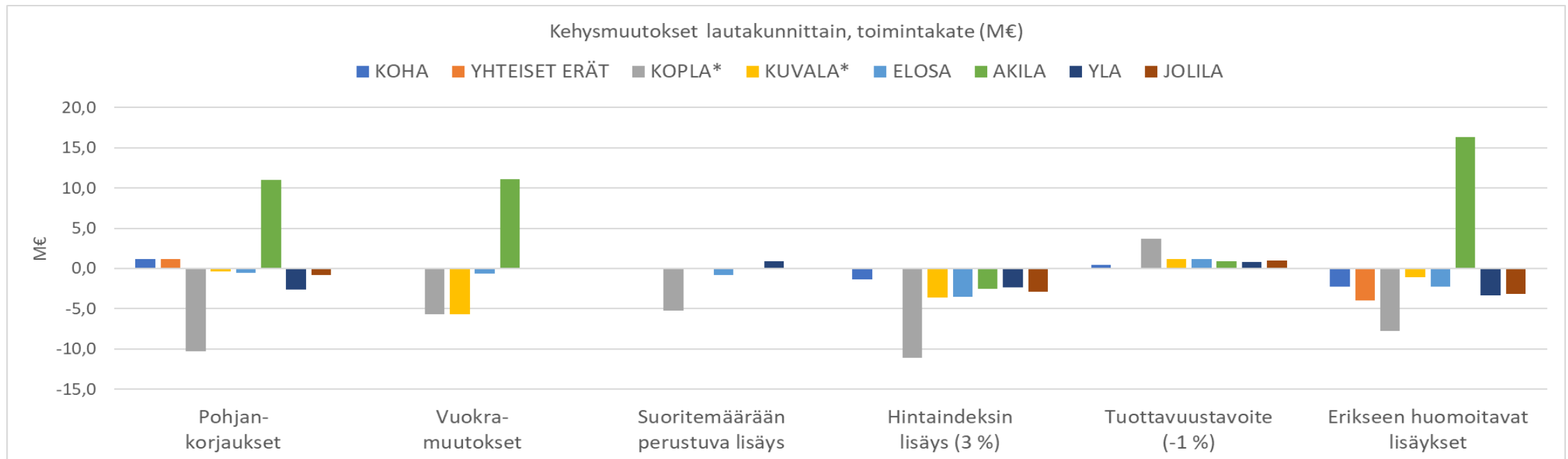
Toimintakate (M€)	VS 2023	Kehysesitys		Muutos	Suurimmat muutokset
		2024	KH 19.6		
KOHA	-33,0	-34,9	-34,9	-1,9	○ Hintatason nousu (mm. palkkaratkaisun kustannusvaikutus)
YHTEISET ERÄT	-111,4	-114,2	-114,2	-2,8	○ Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelutarpeen kasvu
KOPLA*	-349,2	-385,5	-385,5	-36,3	○ Ratikan vastike
KUVALA*	-102,7	-112,3	-112,3	-9,6	○ Asunto- ja kiinteistölautakunnan vuokratulot (ulkoiset ja sisäiset), maankäytösopimuskorvaukset ja maanvuokrat
ELOSA	-101,1	-107,7	-107,7	-6,6	
AKILA	134,5	171,4	171,4	36,8	
YLA	-45,6	-52,3	-52,3	-6,7	
JOLILA	-29,0	-34,9	-34,9	-5,9	
LIIKELAITOKSET JA RAHASTOT**	1,3	1,3	1,3	0,0	
YHTEENSÄ	-636,1	-669,0	-669,0	-33,0	

* KOPLA:n ja KUVALA:n välinen jako voi vielä tarkentua.

** Tampereen Vesi vähennetty

Kehysvalmistelun ”elementit”

Toimintakate (M€)	VS 2023	Pohjan- korjaukset	Vuokra- muutokset	Suoritemäärään perustuva lisäys	Hintaindeksin lisäys (3 %)	Tuottavuus tavoite (-1 %)	Erikseen huomioitavat lisäykset	Kehysesitys 2024 KH 19.6	Muutos
KOHA	-33,0	1,2	0,1	0,0	-1,4	0,5	-2,3	-34,9	-1,9
YHTEISET ERÄT	-111,4	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-4,0	-114,2	-2,8
KOPLA*	-349,2	-10,3	-5,7	-5,2	-11,1	3,7	-7,8	-385,5	-36,3
KUVALA*	-102,7	-0,4	-5,7	0,0	-3,6	1,2	-1,1	-112,3	-9,6
ELOSA	-101,1	-0,5	-0,7	-0,8	-3,5	1,2	-2,3	-107,7	-6,6
AKILA	134,5	11,0	11,1	0,0	-2,6	0,9	16,4	171,4	36,8
YLA	-45,6	-2,7	0,1	0,9	-2,4	0,8	-3,4	-52,3	-6,7
JOLILA	-29,0	-0,8	0,0		-2,9	1,0	-3,1	-34,9	-5,9
LIKELAITOKSET JA RAHASTOT**	1,3							1,3	0,0
YHTEENSÄ	-636,1	-1,2	-0,8	-5,1	-27,4	9,1	-7,5	-669,0	-33,0

Sivistyspalvelujen palvelualueen kehukseen sisältyy

- **Pohjankorjaukset:** KV:n (2/23 ja 6/23) ta-muutokset vuodelle 2023 (ml. ylitysuhat, palkkaratkaisun pysyvä vaikutus 2023), tietyt ict-kustannusten muutokset, lisäksi palvelualueen talousarvio on jaettu kahdelle uudelle lautakunnalle (Kasvatus- ja opetuspalvelujen lautakunta sekä Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelujen lautakunta)
- Talousarviossa on huomioitu uusien ja peruskorjattujen tilojen **vuokrien kasvu**
- **Kaikissa palveluissa** on huomioitu 3 % arvioitu kustannustason muutos ja 1 % laskennallinen tuottavuustavoite.
- **Varhaiskasvatus- ja esiopetus:** laskennallisten lasten määrän muutos valituissa palveluissa (päiväkotihoido +300 lasta, palvelusetelipäivähoito +110 lasta, yht. -4,1 M€), erikseen huomioitavat lisäykset (yht. -4,3 M€), mm. valtion erityisavustusten aleneminen tuen uudistuksessa ja positiivisessa erityiskohtelussa, palvelusetelipäivähoidon kustannusten muutokset, pidennetyn oppivelvollisuuden järjestäminen, kotihoidon tuen ja yksityisen hoidon tuen indeksikorotukset
- **Perusopetus:** oppilasmäärän kasvu valitussa palveluissa (keskimääräinen oppilasmäärä +90 opp., pidennetty oppivelvollisuus +18 opp., maahanmuuttajien valmistava opetus +13 opp., yht. -1,3 M€), erikseen huomioitavat lisäykset (yht. -3,4 M €), mm. tuen rakenteiden vahvistaminen (uudet pienryhmät ja erityisopetuksen vahvistaminen), alueellisen tasa-arvon vahvistaminen, koulujen laitekannan vahvistaminen ja DigiOne, monipuolisten oppimisympäristöjen kehittäminen, muualla koulua käyvien tamperelaisten kustannukset, kuljetuskustannukset väistötilaan, valmistavan opetuksen tarpeen kasvu, B1-kielen lisääminen valtakunnalliseen tuntijakoon
- **Kulttuuri:** ei volyymimuutoksia, erityisryhmille suunnattujen palvelujen turvaaminen (-0,2 M€)
- **Liikunta ja nuoriso:** ei volyymimuutoksia, erikseen huomioitavat lisäykset (yht. -0,4 M€), mm. Vuoreksen nuorisotilan toiminnan käynnistäminen, organisaation kehittäminen, tekojaiden käyttökulut
- **Yhteiset palvelut:** ei volyymimuutoksia, erikseen huomioitavat lisäykset (yht. -0,1 M€), mm. henkilöstöhallinnon resurssien vahvistaminen, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonta ja ohjaus, yhdyspintatyö, Tampere Juniorin toimintojen osittainen jatkaminen

Elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueen kehykseen sisältyy

- **Pohjankorjaukset:** KV:n (2/23 ja 6/23) ta-muutokset vuodelle 2023 (ml. Hatanpään sairaalan myynnin peruuntuminen, palkkaratkaisun pysyvä vaikutus 2023), tietyt ict-kustannusten muutokset
- Uusien ja peruskorjattujen tilojen **vuokrien kasvu**
- **Kaikissa palveluissa** on huomioitu 3 % arvioitu kustannustason muutos ja 1 % laskennallinen tuottavuustavoite.
- **Lukiokoulutus:** laskennallisten opiskelijoiden (painotettu ka.) määrän muutos 119 (2,9%) -0,8 M€. Erikseen huomioitavat lisäykset (yht. -0,9 M€), mm. oppivelvollisuuden laajentuminen, yhdenvertaisten opiskelumahdollisuuksien turvaaminen, Digione ja englanninkielisen lukiokoulutuksen valmistelu.
- **Ammatillinen koulutus** toimii valtion yksikköhintarahoituksella
- **Työllisyys- ja kasvupalvelut:** Palkkatuen uudistus (lakimuutos 1.7.2023) ja palkkatuen määrän korottaminen ja yhdenmukaistaminen (yht. -0,4 M€)
- **Elinkeinopalvelut:** Business Tampere tilauksen kasvattaminen
- **Vetovoima ja edunvalvonta:** Audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen lisäys, elämystalouden kehitysohjelman järvi- ja luontomatkailun tiekartan toimeenpano (mm. vesibussiliikenne) (yht. -0,3 M€)
- **Strateginen hankekehitys:** huomioitu keskimääräistä suurempi kustannustason nousu ja keskustan digitalisaatioteemojen edistäminen (yht. -0,3 M€)
- **Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka:**
 - Tulojen lisäykset: Maankäyttösopimuskorvaukset, maanvuokrat, avustukset +19,3 M€
 - Menojen lisäykset: Tilavuokrauspalvelujen menojen kasvu (-2,2 M€), pilaantuneet maat (-0,5 M€)

Kaupunkiympäristön palvelualueen kehukseen sisältyy

- **Pohjankorjaukset:** KV:n (2/23 ja 6/23) ta-muutokset vuodelle 2023 (ml. palkkaratkaisun pysyvä vaikutus 2023), tietyt ict-kustannusten muutokset sekä lisäksi yksikön omat pohjankorjausesitykset
- Uusien ja peruskorjattujen tilojen **vuokrien vähennys**
- **Kaikissa palveluissa** on huomioitu 3 % arvioitu kustannustason muutos ja 1 % laskennallinen tuottavuustavoite.
- **Yla / kaupunkiympäristön suunnittelu:** Lakimuutoksiin valmistautuminen (RYTJ ja Rakentamislaki) (-0,5 M€).
- **Yla / kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito:** Merkittävään kustannustason nousuun varautuminen, sähköenergia +100% (-0,5 M€), päällysteet +70% (-0,5 M€). Ratikan vastikkeen kasvu järjestelmän valmiusasteen noustessa (-1,75 M€). Ratikan liikennöinnin aloitus Lentävänniemen suuntaan, kahden matkalipuntarkastajan rekrytointi (-0,1 M€)
- **Jolila:** Ratikan vastikkeen kasvu järjestelmään valmiusasteen noustessa (-1,4 M€), ratikkajärjestelmän laajenemisesta (osat 2A ja 2B) johtuva ratikan liikennöintialianssin kustannuskasvu (-1,7 M€)
- **Paikkatietoyksikkö:** turvallisuusympäristön muutos, muutoksia aineistojen luovutusprosessiin, analyytikon rekrytointi (yht. -0,1 M€)

Konsernihallinnon kehykseen sisältyy

- **Pohjankorjaukset:** KV:n (2/23 ja 6/23) ta-muutokset vuodelle 2023 (ml. palkkaratkaisun pysyvä vaikutus 2023), tietyt ict-kustannusten muutokset
- **Konsernihallinnossa** (pl. yhteiset erät) on huomioitu 3 % arvioitu kustannustason muutos ja 1 % laskennallinen tuottavuustavoite
- **Konsernihallinnon ei-laskutettavat palvelut:** mm. lakipalvelujen vahvistaminen, Av-alan markkinointilisä, TE-projektin kustannukset, työympäristön kehittäminen, hankintapalvelujen vahvistaminen, uuden kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan kustannukset (yht. -0,7 M€)
- **Yhteiset erät:** mm. Suurtaapahtumien budjetin pieneneminen (+0,7 M€), Tredun rahoituksen pieneneminen (+0,4 M€), varautuminen yhteistoimintaosuuksien korotuksiin (-0,2 M€), varautuminen palkkaratkaisun kevään 2024 korotuksiin (järjestelyerät ja kehittämisohjelma) (-4,8 M€)
- **ICT-kehittäminen:** esitettyjen hankkeiden lisätarpeet, käyttötalous -1,3 M€
- **Keskusvaalilautakunta:** Presidentinvaalit ja europarlamenttivaalit tulon lisäys +0,9 M€ ja menon lisäys -1,6 M€
- **Konsernihallinnon laskutettavat palvelut:** Tietohallinnon menojen ja tulojen lisäys 2,5 M€ (Lisenssitason nosto ja lisenssien hinnankorotus, liikenteen palvelun kustannukset, 4 htv:n lisäys jatkuviin palveluihin), Raatihuoneen vieraanvaraisuustilaisuudet kasvussa ja raaka-aineiden hintojen nousu (-0,1 M€)

Investointien valmistelutilanne

- **Kehysneuvottelujen jälkeinen tilanne:** Vaikka investointien toteuttamista on koetettu jaksottaa pidemmälle ajanjaksolle, on investointien taso vuosikatteeseen nähden vielä hyvin korkea. Vuoden 2024 investointitaso (valmistelutilanne) on **noin 210 M€** ja vuosille 2025 – 2027 alustavasti suunniteltu investointien **keskimääräinen taso on yli 250 M€**.
- **Kehyksessä ei vielä määritellä vuoden 2024 investointitasoa**, vaan kaupunginhallitus käsittelee sekä vuoden 2024 että vuosien 2025-2027 investointien toteuttamista erillisessä kaupunginhallituksen investointiseminaarissa (14.8), jossa investointisuunnitelmia käydään tarkemmin lävitse. Lopullisesti investointitasosta päätetään valtuuston talousarviokokouksessa marraskuussa.
- Vuodesta 2025 alkaen investointisuunnitelmassa on hankkeita, joiden toteuttaminen edellyttää valtion erillispäätöksiä. Hankkeet eivät sisälly esitettyihin investointisummiin.